

Datum

2021-02-09

Vår referens

Lotta Fröding

Utvecklingssekreterare

lotta.froding@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Mohamed Yassin (MP) om elever som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk STK-2020-673

Sammanfattning

Mohammed Yassin (MP) har inkommit med en motion *Elever som inte är i behov av att undervisas i svenska som andraspråk*. Motionären menar att det finns en osäkerhet i Malmös skolor kring vilka elever som ska läsa svenska som andraspråk samt vilka regler som gäller vid bedömning av en elevs kunskaper i svenska. Framst gäller det elever som är födda i Sverige men där båda föräldrar är utlandsfödda som, enligt motionären, hänvisas automatiskt till svenska som andraspråk, men i vissa fall även då båda föräldrar är födda i Sverige. Motionären yrkar att:

1. Grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ges i uppdrag att se över vilka elever som idag läser svenska som andraspråk och att samtliga elever ges möjlighet att genomgå en ny bedömning utifrån objektiva kriterier så att elever får läsa rätt svenska.
2. Lärare som undervisar inom svenska som andraspråk har behörighet för ämnet.
3. Grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram gemensamma bedömningsinstrument för svenska som andraspråk som bygger på objektiva kriterier för Malmös skolor.

Grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har yttrat sig.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige anser Mohamed Yassin (MP) motion om elever som inte är i behov av att undervisas i svenska som andraspråk besvarad med hänvisning till vad som redovisats i ärendet.

Beslutsunderlag

- Motion av Mohamed Yassin (MP) om elever som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 201119 § 145
- Remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

- Grundskolenämnden beslut 201118 § 173 med Reservation (M+C)
- Remissvar från grundskolenämnden
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210222 Motion av Mohammed Yassin (MP) om elever som inte är i behov av att undervisas i svenska som andraspråk

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-02-22

Kommunstyrelsen 2021-03-10

Kommunfullmäktige 2021-03-31

Beslutet skickas till

Motionären

Grundskolenämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ärendet

Mohammed Yassin (MP) har inkommit med en motion *Elever som inte är i behov av att undervisas i svenska som andraspråk*. Motionären menar att det finns en osäkerhet i Malmös skolor kring vilka elever som ska läsa svenska som andraspråk samt vilka regler som gäller vid bedömning av en elevs kunskaper i svenska. Framst gäller det elever som är födda i Sverige men där båda föräldrar är utlandsfödda som, enligt motionären, hänvisas automatiskt till svenska som andraspråk, men i vissa fall även då båda föräldrar är födda i Sverige. Motionären yrkar att:

- 1 Grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ges i uppdrag att se över vilka elever som idag läser svenska som andraspråk och att samtliga elever ges möjlighet att genomgå en ny bedömning utifrån objektiva kriterier så att elever får läsa rätt svenska.
2. Lärare som undervisar inom svenska som andraspråk har behörighet för ämnet.
3. Grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram gemensamma bedömningsinstrument för svenska som andraspråk som bygger på objektiva kriterier för Malmös skolor.

Remissinstansernas yttranden

Grundskolenämnden:

Utifrån den fördjupade undersökning som grundskoleförvaltningen gjorde 2020-08-20 *Fördjupat underlag kring undervisning i svenska som andraspråk* (GRF-2020-15705-5) har nämnden beslutat lämna följande förslag till kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige.

1. Att avslå första yrkandet om att förvaltningen ska se över vilka elever som idag läser svenska som andraspråk och att samtliga elever ges möjlighet att genomgå en ny bedömning utifrån objektiva kriterier så att eleven får läsa rätt svenska.
2. Lärare som undervisar inom svenska som andraspråk har behörighet för ämnet, ska anses besvarad.

3. Grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram gemensamma bedömningsinstrument för svenska som andraspråk som bygger på objektiva kriterier för Malmös skolor, ska anses besvarad.

Centerpartiet och Moderaterna har lämnat reservation.

Miljöpartiet har anmält muntlig reservation.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden:

Tyngdpunkten på yttrandet ligger på gymnasieskolan men vuxenutbildningen berörs där det är relevant. Nämnden lämnar följande förslag till kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige.

1. Under innevarande läsår har 1749 elever i Malmö stads kommunala gymnasieskolor, inklusive introduktionsprogram och gymnasiesärskola, svenska som andraspråk i sin studieplan. Det finns en möjlighet att genomföra en kartläggning inom ansvarsområdet om ett sådant uppdrag ges. Vad gäller ny bedömning utifrån objektiva kriterier besvaras detta under yrkande tre. Nämnden bifaller motionens första yrkande.
2. Andelen legitimerade lärare med behörighet att undervisa i svenska som andraspråk är högre än riksnittet inom både Malmö stads kommunala gymnasieskolor och inom vuxenutbildningen. Rektor på respektive skola beslutar om hur skolan ska organiseras och fördelar resurser efter elevernas olika förutsättningar och behov. Nämnden och centrala stödfunktioner på förvaltningen kan skapa förutsättningar för rektorerna att utföra sitt uppdrag men inte i detalj styra över och bestämma vem en rektor ger i uppdrag att bedriva undervisningen i svenska som andraspråk på skolan. Nämnden anser förslaget besvarat.
3. Bedömningen om en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk görs i huvudsak i grundskolan och blir styrande för vad eleven läser i gymnasieskolan. Det förekommer att elever byter från svenska som andraspråk till svenska både inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen, men de flesta läser vidare i det spår som de läst i grundskolan eller det spår som de valt (vuxenutbildningen).

Nämnden ser positivt på om det framöver tas fram ett nationellt bedömningsmaterial som kan öka likvärdigheten i bedömningarna. Nämnden anser förslaget besvarat.

Stadskontorets bedömning och förslag till beslut

Enligt grundskolans kursplaner i svenska och svenska som andraspråk står det:

”Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.”

Skolinspektionen kom med en rapport *Svenska som andraspråk i årskurs 7-9 (2020)* där de lyfter att ämnena svenska och svenska som andraspråk inte skiljer sig åt så mycket när det gäller syfte, centralt innehåll och kunskapskrav, vilket ställer krav på både rektorer och lärare. Skillnaderna består huvudsakligen i inläring av ord och begrepp samt hur de bildas, vilket betonas mer i svenska som andraspråk än i ämnet svenska. Eleverna ska arbeta mer med prosodi och uttal

samt språkliga strategier för att kunna förstå och göra sig förstådda i skolans ämnen när det egna svenska språket inte räcker till. Nordiska språk, dialekter samt språkhistoria ingår inte i det centrala innehållet för svenska som andraspråk.

Kunskapskraven är till stor del desamma, det vill säga att svenska som andraspråk inte är en lättare kurs än svenska. Eleverna i svenska som andraspråk ska däremot ges rika möjligheter att kommunicera på svenska utifrån sin kunskapsnivå, utan att läraren ställer för tidiga krav på språklig korrekthet. Det sistnämnda är också en skillnad från ämnet svenska.

Grundskoleförvaltningens fördjupade underlag kring undervisning i svenska som andraspråk, som togs fram i augusti 2020, anger hur förvaltningen har arbetat med svenska om andraspråk och vad de gör för att förbättra resultaten. I underlaget finns även utvecklingsområden så som en likvärdig bedömning om vem som ska läsa svenska eller svenska som andraspråk. De ser att den första bedömningen oftast kvarstår under hela grundskoletiden. Detta anser grundskoleförvaltningen bör undersökas och utvecklas, vilket motionären önskar i sitt yrkande.

I underlaget lyfter grundskoleförvaltningen att ett likvärdigt bedömningsunderlag saknas. Skolverket har utarbetat bedömningsmaterialet *Bygga svenska* som används då man följer en nyanländ elevs progression i sin andraspråksutveckling. Detta material används av dem som arbetar med nyanlända elever. Det fungerar däremot inte som ett fullständigt bedömningsunderlag huruvida eleven ska ges undervisning i svenska eller svenska som andraspråk.

Grundskoleförvaltningen anger i sitt underlag att det finns både en nationell och en kommunal utmaning. På det nationella planet behöver det göras tydligt vem som ska läsa svenska som andraspråk. Dagens lagtext ger utrymme för egna tolkningar och bedömningar och det kan vara svårt för rektor att avgöra detta. Ett bedömningsmaterial behöver tas fram nationellt, för att alla skolor ska kunna göra en likvärdig bedömning.

Grundskoleförvaltningen har i sin Åtagandeplan 2020/2021 tagit sig an det som de anser kan göras på den kommunala nivån. Svenska som andraspråk är det ämne som grundskoleförvaltningens elever har lägst resultat i. Elever behöver ett välutvecklat språk för att kunna tillgodogöra sig undervisningen i alla ämnen. I Åtagandeplanen finns bland annat punkten:

- Hur kan förvaltningen stödja skolorna i arbetet med att avgöra vilka elever som ska läsa svenska respektive svenska som andraspråk?

Åtagandena kring frågeställningarna om svenska som andraspråk ska pågå fram till och med 2021-05-15.

Med beaktande av ovanstående föreslår stadskontoret att anse första yrkandet besvarat då det idag inte finns ett likvärdigt bedömningsmaterial att tillgå. Grundskoleförvaltningen arbetar med frågan just nu under årets åtagande för att se över hur de kan stödja skolorna i avgörandet om vilka elever som ska läsa svenska respektive svenska som andraspråk. Förhoppningsvis kan detta åtagande och eventuella nationella riktlinjer stödja rektorerna och skolorna framöver så att alla elever får tillgång till rätt svenska eller svenska som andraspråk.

Även yrkanden två och tre föreslås ses som besvarade med vad som anges ovan.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör